

TIIAME

Mavzu:Buxoro amirligida islohotlar uchun kurash hamda qizil armiya tomonidan amir hokimiyatining ag'darilishi. BXSRning tashkil topishi va faoliyati

O'zbekiston tarixi fani o'qituvchisi
Islamova S.

O'tilgan mavzuni takrorlash

TIIAME

- Turkkomissiya faoliyati haqida nimalar bilasiz?
- Yangi iqtisodiy siyosatni joriy etishdan kuzatilgan asosiy maqsadlarni bilasizmi?
- Turkistonda o'tkazilgan yer-suv islohotining birinchi bosqichida nimalarga asosiy e'tibor qaratildi?

Buxoro amirligidagi ahvol va Yosh buxoroliklar faoliyati

TIIAME

- Rossiyada podsho hokimiyatining ag'darilishi Buxoro amirligida ham ba'zi o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Buxoro hukmdori **Amir Sayid Olimxon** (1881 – 1944) e'tirof etishicha, Muvaqqat hukumat Bu- xoro davlatining mustaqilligini tan olgan. Amir hukumati Afg'oniston va boshqa davlatlar bilan aloqalar o'rnatgan. Rossiya-Buxoro munosabatlarida ham o'zgarishlar yuz bergan. Buxoroda ish olib borgan Rossiya imperiyasini- ing siyosiy agentligi **Rossiya hukumatining rezidenti** deb ataladigan bo'ldi. Shuningdek, Buxoro amirligi hudu- didagi rus manzilgohlarida ham ishchi va soldat deputatlari Sovetlari paydo bo'lib, siyosiy beqarorlik va tartibsizliklar kelib chiqqan. Bu holat Buxoro amirligidagi siyosiy ahvolga ham o'z ta'sirini ko'rsatgan.

Kolesovning Buxoroga bosqini va uning oqibatlari

TIIAME

- 1917-yil noyabrda Turkiston o’lkasida bolsheviklarning hokimiyat tepasiga kelishi natijasida sovet Rossiysi bilan Buxoro amirligi o’rtasidagi siyosiy vaziyat keskinlashdi. 1917-yil 2-dekabrda Yangi Buxoro (hozirgi Kogon)da bo’lib o’tgan amirlik hududidagi rus manzilgohlari ishchi va soldat deputatlari Sovetlarining II syezdida Buxoroda amirlik tuzumini ag’darib tashlab, hokimiyatni **Fayzulla Xo’jayev** boshchiligidagi Yosh buxoroliklarga berishga qaror qilindi. Turkiston o’lkasi XKS raisi **Fyodor Kolesov** boshchiligidagi 3500 kishidan iborat harbiy kuchlar 1918-yil 1-martda Yangi Buxoroga yetib keldi

Qizil armiyaning Buxoroga hujumi hamda amir hokimiyatining ag'darilishi.

- 1920-yil 12-avgustda Turkiston fronti qo'mondoni **M.V.Frun - ze** amirlikni tugatish maqsadida **Samarqand-Buxoro guruhi** (fronti)ni tuzish haqida buyruq bergan. Shu tariqa Buxoro amirligi chegaralariga 7000 piyoda, 2500 otliq askar hamda zamonaviy harbiy texnika shay holatga keltirib qo'yil-gan. Amir Olimxon ixtiyorida 15 000 sarboz, 55 ta eski to'p va 12 ta pulem-yot bor edi, xolos. Harbiy kuchlar nisbatiga ko'ra Turkiston fronti qo'shinlari zamonaviy qurollarga ega edi

Buxoro Xalq Sovet Respublikasining tuzilishi.

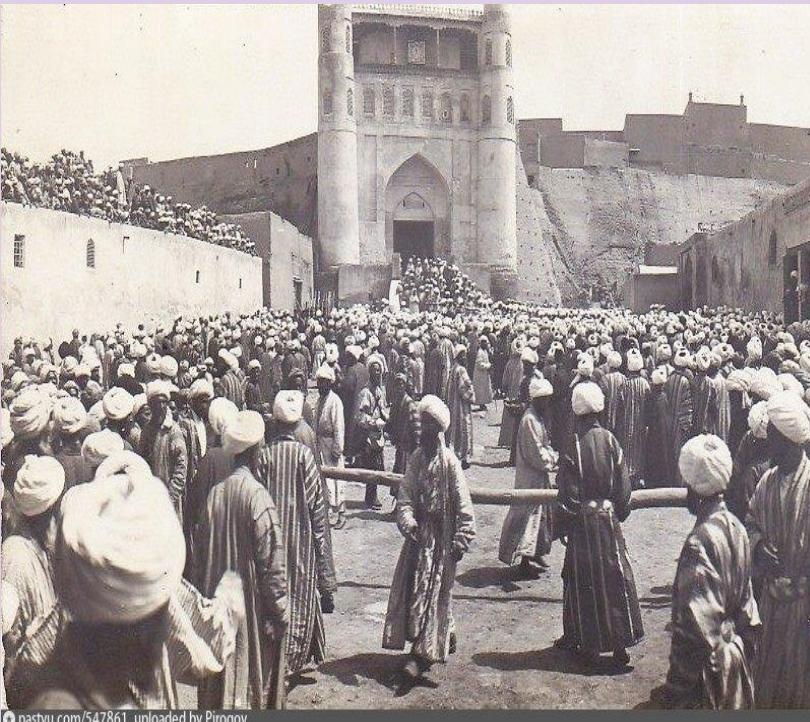
TIIAME

- Shaharni bosib olgan qi-zil askarlar Arkdagi amir xazinasini, Buxoro qozikaloni, qo'shbegi va boshqa amaldorlarning boyliklarini musodara qilganlar. Bolsheviklar, qizil armiya qo'mondonlari, oddiy askarlar katta boylik ort-tirganlar. Hatto katta boylikni o'margan "qizil qo'mondon" M.Frunze 1920-yil sentyabrda Moskvaga qaytgach, qo'lga olingan va bir necha oy uy qamog'ida saqlangan. Sentyabr oyi boshlarida amirlik xazinasi va boshqa boyliklar ortilgan 2 ta eshelon Samarqand va Toshkent orqali Moskvaga yo'l olgan.

BXSRdagi siyosiy, iqtisodiy va madaniy o'zgarishlar

- 1921-yil 18 – 23 sentyabrda bo'lgan Butunbuxoro xalq vakillarining II qurultoyida demokratik ruhdagi BXSR Konstitutsiyasi qabul qilindi. Markaziy Revkom o'rniqa qonun chiqaruvchi va nazorat qiluvchi oliy organ – Butunbuxoro Markaziy Ijroiya Qo'mitasi tashkil qilindi. Taniqli davlat arbobi **Usmon Xo'ja** unga rais bo'ldi. U keyinchalik, xorij- ga chiqib ketgach, 1922–1924-yillarda bu lavozimni **Porso Xo'jayev** egalladi

[pastvu.com/547861](#) uploaded by Pirogov

O'zingizni sinang!

TILAME

- 1920-yil 6 – 8-oktyabr – bu ...
- 1920-yil 2-sentyabr – bu ...
- 1920-yil 29-avgust – bu ...
- 1918-yil 25-mart – bu ...
- 1920-yil 12-avgust – bu ...
- 1917-yil 2-dekabr – bu ...

Atamalar izohi!

TIIAME

Qo‘rboshi – O‘rta asrlarda O‘rta Osiyo xonliklari qurolyarog‘ ombori (qo‘r) mutasaddisi hamda qurol-asлаha, turli yarog‘lar va to‘p yasash korxonalari (qo‘rxona) boshlig‘i bo‘lib, Turkiston o‘lkasida Oktyabr to‘ntarishi- gacha bo‘lgan davrda mahalliy politsiya boshlig‘i hamda keyinchalik, Turkistonda sovet rejimiga qarshi istiqlolchilik harakati rahbarlarining unvoniga aylangan.

“Bosmachilik” – Turkistonda 1918–1925-yillarda keng xalq ommasi vakillarining bosqinchi qizil armiyaga qarshi olib borgan qurolli harakatiga sho‘ro hukumati davrida buyuk davlat shovinistlari tomonidan berilgan rasmiy nom.

Savol va topshiriqlar:

TILAME

- 1910-yildan boshlab Buxoro amirligida vaziyat qanday edi?
- “Kolesov voqeasi” nima maqsadda tashkil etildi va qanday oqibatlarga sabab bo‘ldi?
- Yosh buxoroliklar faoliyati haqida nimalarni bilasiz?
- Bolsheviklar va sovet hokimiyatining Buxoro ichki ishlariga aralashuvining kuchayishi sabablari nimada edi?
- Sovet Turkistoni harbiy qo‘sining Buxoroga bosqin uyushtirganini qanday baholash mumkin?
- Buxoro amirligi ag‘darilgach qanday hokimiyat organlari tuzildi?